

فصلنامه پژوهشنامه بازرگانی، شماره ۱۱۰، دوره ۲۸، بهار ۱۴۰۳، ۱۲۲-۸۵

مقاله پژوهشی: طراحی چارچوب سیاستگذاری توسعه کارآفرینی سازمانی مبتنی بر ابعاد نهادی (نظریه داده بنیاد)

حجت ذوقی کودهی* ID، علی داوری** ID

مهران رضوانی*** ID

پذیرش: ۱۴۰۳/۱/۱۸

بازنگری: ۱۴۰۲/۱۲/۲۰

دریافت: ۱۴۰۲/۹/۲۰

سیاست‌گذاری / کارآفرینی سازمانی / ابعاد نهادی / نظریه داده بنیاد

چکیده

هدف تحقیق حاضر، طراحی چارچوب سیاستگذاری توسعه کارآفرینی سازمانی مبتنی بر ابعاد نهادی است. با این منظور با استفاده از روش کیفی و بهره‌مندی از نظریه داده بنیاد، با خبرگان و صاحب نظران این حوزه و به روش گلوله برفی مصاحبه عمیق نیم ساختار یافته انجام شد. سپس، فرایند کدگذاری باز منتج به ۱۵۸ کد، کدگذاری انتخابی منتج به ۱۲۹ کد در قالب شش مقوله اصلی، شرایط علی (چالش‌های: سیاست‌های دسترسی به منابع مالی، سیاست‌های انگیزشی کارآفرینی، سیاست‌های ارزیابی محیط کسب‌وکار، سیاست‌های فرهنگی، سیاست‌های قانونی)، پدیده محوری (موانع: سازمانی، ساختاری، اقتصادی، فناورانه، شبکه‌سازی و اطلاع‌رسانی)، عوامل زمینه‌ای (عوامل رسمی، غیر رسمی، قانونی و تنظیمی، شناختی، هنجاری)، عوامل مداخله‌گر (عوامل محیطی)، راهبردها (تدوین برنامه‌ریزی کارآفرینانه، ارائه کمک و مشوق‌های

*. دانشجوی دکتری کارآفرینی سازمانی، گروه کارآفرینی، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران
zoghi57@yahoo.com

alidavari2020@gmail

M.rezvani@ut.ac.ir

** عضو هیات علمی، دانشیار، دانشکده کارآفرینی، دانشگاه تهران، ایران

*** عضو هیات علمی، استاد، دانشکده کارآفرینی، دانشگاه تهران، ایران

■ علی داوری، نویسنده مسئول.

مالی، بهبود ساختاری اداری کسب و کار، بسترسازی آموزشی و فرهنگی، توسعه بهبود نوآورانه، بهبود زیر ساختارها) و پیامدها (توسعه و بهبود راهبردی، توسعه و بهبود عملیاتی) در بر داشت. نتایج نشان داد تحقیق حاضر می‌تواند به سیاست‌گذاران را در تدوین سیاست‌های کارآفرینی سازمانی براساس روندهای آتی کسب و کارها در جهان یاری کند.

طبقه‌بندی L38, L26, O17, C44 L88:JEL

 <https://doi.org/10.22034/ijts.2024.2017680.3936>

Designing the Framework of Corporate Entrepreneurship Development Policy Based on Institutional Dimensions (Grounded Theory)

Hojjat Zoghi Kodehi, PhD Student of organizational Entrepreneurship, Entrepreneurship Department, Qazvin Branch, Islamic Azad University, Iran.

Ali Davari, Assistant Professor, Faculty of Entrepreneurship, University of Tehran, Tehran, Iran. (Corresponding Author).

Mehran Rezvani, Professor, Faculty of Entrepreneurship, University of Tehran, Tehran, Iran.

Received: 11 Dec 2023

Revised: 10 May 2024

Accepted: 6 Apr 2024

Policy Making / Corporate Entrepreneurship / Institutional Dimensions / Grounded Theory

the aim of this research is to design the framework of corporate entrepreneurship development policy based on institutional dimensions. For this purpose, using the qualitative method and benefiting from the grounded theory, an in-depth semi-structured interview was conducted with the experts in this field using the snowball method. Then, open coding process resulted in 158 codes, an dselective coding resulted in 129 codes in the form of 6 main categories, causal conditions (challenges: policies of access to financial resources, entrepreneurship motivational policies, business environment evaluation policies, policy cultural factors, legal policies), central phenomenon (barriers: organizational, structural, economic, technological, networking and information), contextual factors (formal, informal, legal and regulatory, cognitive, normative factors), intervening factors (factors environment), strategies (preparation of entrepreneurial planning, providing financial aid and incentives, improvement of business administrative structure, educational and cultural foundation, development of innovative improvement, improvement of sub-structures) and consequences (strategic development and improvement, operational development and improvement). The results showed that the current research can help policy-makers in formulating corporate entrepreneurship policies based on the future trends of businesses in the world.

---

1. alidavari2020@gmail

JEL Classification: L38, L26, O17, C44, L88

Data Availability: The data used or generated in this research are presented in the text of the article.

Conflicts of Interest: The authors of this paper declared no conflict of interest regarding the authorship or publication of this article.

۱. مقدمه

سیاست‌گذاری در راستای توسعه و راه‌اندازی کسب‌وکار، خوداشتغالی می‌تواند جهت دست یافتن به اهداف رفاه و توسعه اقتصادی کمک نماید. در نتیجه سیاست‌های کشورهای تمایل به سمت فعالیت‌های کارآفرینانه دارند. با توجه به یافته‌های حاصله از بررسی‌های انجام شده کارآفرینی موضوع بسیار مهمی می‌باشد^۱. کارآفرینی به‌عنوان یکی از با اهمیت‌ترین موضوعات در حوزه سیاست عمومی جهت اشتغالی زایی و توسعه رشد در کشورهای در حال توسعه می‌باشد. بسیاری از دولت‌های منطقه‌ای و ملی جهت تسریع رشد کارآفرینی برنامه‌های جدیدی را پیاده‌سازی و تغییراتی در قوانین ایجاد نمودند. این سیاست‌ها شامل دو جهت‌گیری کلی کاهش/ حذف موانع و تشویق به کارآفرینی می‌باشند^۲. علاوه بر این، مبحث سیاست‌های توسعه کارآفرینی موضوع بسیار جدیدی می‌باشد که بیان دقیق و مشخصی از مفهوم کارآفرینی هنوز نیز در مراحل تکامل قرار دارد. به این خاطر که از بعد نظری ماهیت چندبعدی دارد. در نتیجه، یک مبنای دقیق‌تر از سیاست‌گذاری کارآفرینی نیاز است تا بتواند به افزایش نرخ کارآفرینان، ایجاد اقتصاد کارآفرینانه و دیگر اهداف کمک نماید^۳.

در سال‌های اخیر، سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی به‌عنوان یکی از شاخص‌های مهم سیاست‌گذاری صنعتی نوین و عمومی پا به عرصه‌ای ظهور گذاشته است. تأکید بسیار بر نوآوری و رقابت در سیاست‌های اقتصادی اروپا باعث متمرکز شدن بر سیاست‌های صنعتی به‌سوی سیاست‌های است که برای انطباق صنایع با چالش‌های رقابتی می‌باشند^۴. در کشورهای توسعه‌یافته، کارآفرینی یکی از مهم‌ترین مسائل در حوزه سیاست‌گذاری عمومی به‌منظور اشتغال‌زایی و ارتقای رشد پا به عرصه ظهور نهاده است. این اقدامات به‌وضوح نشان داده که سیاست‌های کارآفرینی فقط یک تغییر و حرکت ساده از سیاست‌های کسب‌وکارهای کوچک نیست. بلکه بیشتر تمایل به سوی رشد شرکت‌ها، ترویج کارآفرینی و ایجاد محیط اقتصادی جدید دارد^۵.

همچنین، سیاست کارآفرینی به‌عنوان یکی از موضوعات مهم در میان سیاست‌گذاران در کل

1. Petridou et al, (2021).

2. Saeed et al, (2016).

3. Blackburn, (2016).

4. Jarvis et al, (2020).

5. Berjani et al, (2023).

جهان تبدیل شده است، اما نسبتاً این موضوع جدید می باشد؛ اما حوزه سیاست گذاری توسعه کارآفرینی بسیار جدی است. لذا موضوع چالش ها و موانع توسعه کارآفرینی به عنوان یک عرصه جدید برای مطالعات سیاست گذاری می باشد. با توجه به نقش مهمی که توسعه کارآفرینی در روند رشد اقتصادی و اجتماعی دارد. رفع این موانع و محدودیت ها از مهم ترین سیاست های ادارات کسب و کار در هر کشور و یا فرا کشورها مانند بانک جهانی و دیده بانی جهانی کارآفرینی می باشد^۲. همچنین، چالش های متعددی در رابطه با سیاست گذاری های توسعه کارآفرینی وجود دارند که عبارتند از: فقدان انگیزه کارآفرینانه، نوسانات نرخ ارزی و عدم ثبات اقتصادی، فقدان نظام آموزش عالی، رانت خواری و انحصار در نظام بازار، چالش های فرهنگی و عدم درک درست مفهوم کارآفرینی و غیره می باشد. یکی از حوزه های جدید که در توسعه کارآفرینی و سیاست های کارآفرینی مورد تأکید و توجه است^۳. در سال های اخیر، کارآفرینی سازمانی به عنوان یک پدیده مهم جهانی تبدیل شده است. این مسئله برای توسعه و رشد اقتصادی و اجتماعی در سطح منطقه ای و ملی ضروری تلقی می شود^۴. علاوه بر این، برای توسعه کارآفرینی سازمانی آنچه از اهمیت بالایی برخوردار است توجه به عواملی می باشد که می توانند بر آن مؤثر واقع گردند^۵.

در این راستا نیز، یکی از عوامل محیطی مهم که بر فرایندهای کارآفرینی تأثیرگذار است عوامل نهادی هست. نهادها چارچوب های مشخص شده توسط انسان ها می باشند که رفتار آن ها را هدایت می نمایند^۶. از دیدگاه نورث^۷ و همکاران چارچوب نهادی جامعه، قواعد سیاسی، قانونی و اجتماعی است که اساسی برای توزیع و تولید ایجاد نموده و حیطة انتخاب های راهبردی سازمان ها و افراد را محدود ساخته است^۸. نهادها به عنوان قوانین بازی در جامعه می باشند و به شکل رسمی تر محدودیت های هستند که تقابل انسان ها را شکل می دهند. نهادها می توانند به صورت غیررسمی (نگرش ها، ارزش ها، هنجارها) یا به شکل رسمی (قوانین اقتصادی، سیاسی) باشند. نورت نقش اصلی و مهم نهادها را کاهش عدم اطمینان به منظور ایجاد یک ساختار ایستا

1. Dai et al, (2018).

2. Urbano et al, (2022).

3. Nabiyeve et al (2022).

4. Qian et al, (2023).

5. Kuratko et al, (2023).

6. Sendra-Pons et al, (2023).

7. North, (1990).

8. Boettke, (2009).

در تقابل انسانی می‌داند. تحلیل اقتصادی شامل اقتصاد، باورها و نهادها است. اسکات^۱ نهادها به صورت شناختی (باورهای فرهنگی، دانش و مهارت‌ها)، هنجاری (باورها، ارزش‌ها و نرم‌ها) و تنظیمی (قوانین و دستورالعمل‌های موجود) طبقه‌بندی نموده است. در سال‌های اخیر، اقتصاد نهادی به عنوان یک چارچوب برای مطالعه و بررسی موضوعات مختلف کارآفرینی مورد استفاده است.^۲

یکی از چالش‌های موجود فقدان چارچوب منسجم در زمینه سیاست‌های کارآفرینی سازمانی است. این چالش‌های موجب شده است سازمان‌های و محققان دانشگاهی جهت ارزیابی سیاست‌های کارآفرینی فاقد چارچوب استاندارد شده باشند. بنابراین نوآوری اصلی این مقاله توسعه شاخص‌های کارآفرینی سازمانی مبتنی بر ابعاد نهادی است. ذکر این نکته ضروری است که در سطح بین‌المللی نیز این چنین تحقیقی با این محتوا و مضمون که اقدام به تلفیق مفاهیم سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی سازمانی و مفاهیم ابعاد نهادی کرده باشند صورت نگرفته است و از سوی دیگر نیز ارائه این نوع چارچوب جامع در سطح ملی نیز مشاهده نشده است.

بر اساس مطالعات مختلف انجام شده در حوزه سیاست‌گذاری کارآفرینی سازمانی مبتنی بر ابعاد نهادی بوده و تاکنون پژوهشی به صورت جامع سیاست‌گذاری کارآفرینی سازمانی را بررسی نکرده است. از طرف دیگر علی‌رغم بسیاری از چالش‌های سیاست‌های مختلف در رابطه با کارآفرینی سازمانی از جمله‌های دسترسی به منابع مالی، انگیزشی کارآفرینی، قانونی و فرهنگی، ارزیابی محیط کسب‌وکار سیاست‌گذاری و ..... تحقیق منسجمی انجام نشده است. در نتیجه هدف اصلی تحقیق حاضر این است تا به بررسی این موضوع پردازد و چارچوبی جامعی برای سیاست‌گذاری کارآفرینی سازمانی مبتنی بر ابعاد نهادی در صنعت ارائه دهد. در نتیجه سؤال اصلی تحقیق عبارت است از: طراحی چارچوب سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی سازمانی مبتنی بر ابعاد نهادی چگونه است؟ در پاسخ به این سؤال تحقیق در ابتدا چالش‌های سیاست‌گذاری کارآفرینی سازمانی در سطح خرد، میانی و کلان متأثر از چه عواملی بوده در صنایع منتخب است و نوع ارتباط بین چالش‌ها چگونه خواهد بود؟ سپس، چالش‌های سیاست‌گذاری در این حوزه از طریق ادبیات نظری مورد بررسی قرار گرفته‌اند و در بخش سوم از طریق مصاحبه با خبرگان

1. Scott (2001)

2. Meyer, (2008).

حوزه‌های مرتبط در بخش سیاست‌گذاری کارآفرینی سازمانی در داخل کشور مبنای مورد بحث قرار گرفتند و در آخر، به سطح‌بندی سیاست‌ها طبق گام دوم پرداخته شده است.

۲. مبانی نظری

۲-۱. سیاست‌گذاری

به مفهوم هر آنچه دولت تصمیم به انجام و عدم انجام آن دارد است. سیاست‌گذاری عمومی به استفاده راهبردی از منابع به منظور کاهش نگرانی‌های دولتی و مشکلات ملی اشاره دارد^۱. همچنین، سیاست‌گذاری به معنای اطمینان از استفاده درست منابع، افزایش سطح رفاه عمومی، تخصیص منابع کافی علم و توزیع منابع میان فعالیت‌ها می‌باشد^۲. علاوه بر این، سیاست‌گذاری عمومی به عنوان اصولی می‌دانند که توسط مراجع ذی‌ربط در هر جامعه وضع می‌شود و به مانند یک راهنما، مدل، فعالیت‌های و اقدامات جامعه می‌باشد. برای سیاست‌گذاری نقش‌های مختلفی از جمله هماهنگ‌کننده، کنترل و ارزیابی، معرفی‌کننده منابع، مصلحت‌عامه مردم و روشنگری روح قوانین معرفی شده است^۳.

۲-۲. کارآفرینی سازمانی

به مفهوم بسیار گسترده در راستای پیاده‌سازی، ایجاد و توسعه رفتارها و فکرهاى جدید را دارد^۴. همچنین، کارآفرینی سازمانی با اشکال جدیدی از قبیل ایجاد کارهای مخاطره پذیر، نوآوری، تجدید حیات سازمانی در ارتباط می‌باشد. کارآفرینی سازمانی به معنای وادار نمودن به بازسازی یا نوآوری در درون سازمان است و به تلاش‌های شرکت در ایجاد مزیت رقابتی پایدار برای افزایش سودآوری مرتبط است. هیوز^۵ و همکاران کارآفرینی سازمانی فرایندی است که به کسب‌وکار جدید، فعالیت‌ها و گرایش‌های نوآورانه، توسعه خدمات و محصولات، راهبردها و فناوری‌های

1. Anyebe, (2018).

2. Gerston, (2014).

3. Pülzl, (2017).

4. Abdissa et al, (2021).

5. Hughes, (2017).

جدید بینجامد. داوری^۱ و همکاران به دنبال رویکرد کارآفرینی است. سازه و کارهایی ترغیب و تشویق کارآفرینی را در سازمان فراهم می‌آورد.

۲-۳. ابعاد نهادی

به مفهوم قراردادهایی ابلاغ‌شده انسانی می‌باشند که کنش‌های متقابل انسانی را ساختارمند می‌سازند. آن‌ها از قوانین رسمی (قانون اساسی) و قوانین غیررسمی (عرف و ارزش‌های رفتاری) و خصوصیات اجرایی آن‌ها تشکیل شده‌اند. در تعریف دیگر، نهادها متشکل از سازمان‌های که از مجموعه‌ای از افراد می‌باشند که باهدف مشترک برای دست یافتن به اهداف معینی متحد شده‌اند. نهادها دارای ابعاد مختلف از جمله سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و آموزشی می‌باشند^۲.

۳. پیشینه پژوهش

۳-۱. پیشینه داخلی

صداقتی مختاری و همکاران (۱۴۰۲) به ارزیابی و اولویتهای بندی ابعاد و مؤلفه‌های الگوی خط‌مشی‌گذاری توسعه کارآفرینی پرداختند و نتایج نشان داد که شرایط قانونی و سیاسی، اشاعه دانش و ابزاردانشی، ابزار نظارتی، ابزار انگیزشی و تشویقی، ساختار نهادی و تأثیرشان بر سیاست‌گذاری، ابزار آگاهی بخشی و اطلاع‌رسانی به‌عنوان مؤلفه‌های مهم می‌باشند.

یوسف پور و همکاران (۱۴۰۲) به بررسی «نقش سیاست‌گذاری بر کارآفرین سازمانی و ارائه مدل مطلوب برای اجرای سیاست‌های کلان کشور ایران» پرداختند و نتایج نشان داد که دولت قادر نبوده در ایفای نقش سیاست‌گذاری‌های توسعه کارآفرینی (نقش تنظیمی، هنجاری و شناختی) موفق عمل نماید.

نداف و همکاران (۱۴۰۱). به بررسی «مدل‌سازی تأثیر اکوسیستم کارآفرینی بر قصد کارآفرینی: نقش میانجی خودکارآمدی، اشتیاق و هوشیاری کارآفرینی» پرداختند و کارآفرینی به‌عنوان یکی از پیش‌ران‌های مهم توسعه اقتصاد است که تحت تأثیر ویژگی‌های محیط پیرامونی و مشخصه‌های فردی کارآفرینان قرار دارد. این تحقیق از بعد هدف توصیفی و از لحاظ جمع‌آوری داده‌ها، از

نوع همبستگی-علی می باشد. نتایج نشان داد که نقش میانجی متغیرهای اشتیاق کارآفرینی، هوشیاری و خودکارآمدی بر اکوسیستم بر قصد کارآفرینی تأثیر مثبت و معناداری داشته‌اند. علاوه بر این، نقش میانجی اشتیاق با هوشیاری کارآفرینی در ارتباط با اکوسیستم و خودکارآمدی کارآفرینی پذیرفته شده‌اند.

داوری و همکاران (۱۴۰۱) به «توسعه و اعتبار یابی الگوی سیاست کارآفرینی» پرداختند و نتایج نشان داد که هفت مؤلفه («قوانین و مقررات، دسترسی به بازار، دسترسی به فناوری، ترویج و فرهنگ سازی، حمایت و پشتیبانی غیرمالی، کمک مالی و حمایت از گروه‌های هدف») پذیرفته شدند. الگوی استخراج شده به عنوان ابزاری مناسب، جهت سنجش و درک سیاست‌گذاری کارآفرینی بوده که شامل ارزش اجرایی و عملی نیز است.

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران (۱۴۰۱) به «پایش ملی محیط کسب و کار ایران» پرداختند و نتایج نشان داد که مؤلفه‌های تغییرات قیمت مواد اولیه و غیرقابل پیش‌بینی بودن، بی‌ثباتی سیاسی/رویه‌های اجرایی/قوانین و مقررات، دشواری تأمین مالی از بانک‌ها نسبت به سایر مؤلفه‌ها نامناسب‌ترین مؤلفه‌ها بوده‌اند. طبق نظریه عمومی کارآفرینی شین محیط اقتصادی (۶/۵۰)، محیط نهادی (۵/۸۱)، محیط حقوقی و قانونی (۵/۳۵)، محیط مالی (۸/۲۰) ارزیابی شده‌اند.

باقر صاد و همکاران (۱۳۹۹) به «سیاست‌گذاری مبتنی بر اکوسیستم کارآفرینی و توسعه شرکت‌های دانش بنیان» پرداخته‌اند. این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از بعد روش جمع‌آوری داده‌ها توصیفی-همبستگی است. سیاست‌گذاری کارآفرینانه جهت افزایش فعالیت‌های کارآفرینانه مولد با توسعه اقتصادی کشورها همراه است. یکی از انواع مختلف کسب و کارهای مولد (شرکت‌های دانش بنیان) می‌باشند. اکوسیستم‌ها در مجموعه نقش حیاتی در رشد کسب و کارهای با فناوری پیشرفته به همراه دارند. سیاست‌گذاری و اکوسیستم کارآفرینی برای توسعه شرکت‌های دانش بنیان شامل سیاست‌های خدمات مشاوره‌ای و مالی، قانون‌گذاری، دسترسی به تحقیق و توسعه و زیرساخت‌های کارآمد/مشتریان/بازار جهت توسعه کسب و کارها می‌باشد.

ثنائی پور و همکاران (۱۳۹۹) به «تحلیل محتوای سیاست‌های توسعه کارآفرینی در برنامه‌های ۵ ساله توسعه کشور» پرداختند. یکی از اسنادی که به عنوان سند هدایتگر و بالادستی جهت توسعه اساس عمل مجریان قرار گرفته «برنامه‌های پنج ساله توسعه کشور» می‌باشد. از روش تحلیل محتوای کمی و رویکرد استفاده‌ای قیاسی مقوله‌ها استفاده شده است. نظریه مبنایی

جهت تحلیل محتوای سیاست‌ها مدل الفبای کارآفرینی دیده بان جهانی کارآفرینی (تقویت و ایجاد نگرش‌های کارآفرینانه، بروز رفتارهای کارآفرینانه، بهبود نتایج کارآفرینانه) است. جامعه آماری تحقیق شامل برنامه‌های پنج ساله توسعه کشور می‌باشد. طبق نظریه‌های توسعه کارآفرینی، نخست باید نگرش‌های کارآفرینانه شکل بگیرد. سپس تقویت شوند تا با تکیه بر آن‌ها، رفتارها و نتایج کارآفرینانه توسعه یابند.

داوری و همکاران (۱۳۹۷) به «سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی» پرداخته‌اند. کارآفرینی یک مفهوم چند بعدی در حوزه سیاست‌گذاری و پژوهش دارد. گاهی آن را معادل با کسب و کارهای کوچک و متوسط قلمداد نموده‌اند. سیاست‌گذاری در راستای افزایش توسعه و راه‌اندازی کسب و کار، اشتغال‌زایی برای رسیدن به رفاه و توسعه اقتصادی است. در نتیجه، سیاست‌های کشورها به سمت فعالیت‌های کارآفرینانه تمایل دارند. اساس تدوین سیاست‌ها در راستای کاهش موانع و تشویق به توسعه کارآفرینی است. برخی از با اهمیت‌ترین سیاست‌ها عبارتند از: مقررات و قوانین مرتبط، مراحل اداری، مالیاتی، اعطای وام، مشاوره، اطلاع‌رسانی، ایجاد زیر ساخت‌های مناسب و حمایت‌های مالی است. در این تحقیق به الگوها/ نظریه‌ها/ رویکردهای سیاست‌گذاری و مقایسه تطبیقی در میان کشورها انتخاب شده است.

زارع احمدآبادی و همکاران (۱۳۹۷) به «تحلیل عوامل کارآفرینی سازمانی با رویکرد ترکیبی نظریه بنیادی و نگاهت شناختی فازی» پرداختند. یکی از شاخص‌های مهم در توسعه اقتصادی کشورها توجه به جایگاه کارآفرینی سازمانی می‌باشد. به همین خاطر اکثر سازمان‌ها منابع خود را در این حیطه هدایت می‌نمایند. کسب موفقیت کارآفرینی سازمانی به عوامل متعددی بستگی دارد که بدون در نظر داشتن آن‌ها کارآفرینی امکان‌پذیر نیست. مولفه‌های در بخش کیفی شامل کارآفرینی سازمانی (خود نوسازی، نوآوری، پیشگامی) محیط بیرونی (حمایت مدیر عامل، دسترسی به زمان، استقلال کاری، محدودیت سازمانی، توانمندسازی تکنولوژی و نوآوری، سبد نوآوری، سیستم‌های نوآوری، فرهنگ سازمانی (قدرت، ارزش‌های محوری، تفاهم، ایجاد تغییرات، مشتری مداری، یادگیری سازمانی، چشم‌انداز و اهداف، جهت‌گیری راهبردی)، محیط بیرونی (پویایی، تنازع، دسترسی به منابع، پیچیدگی) می‌باشد.

شیراوند و همکاران (۱۳۹۸) به بررسی «تأثیر عوامل نهادی رسمی و غیررسمی بر توسعه کارآفرینی و نتیجه آن بر رشد اقتصادی» پرداختند. نظریه دانان اقتصاد کلاسیک اعتقاد دارند

رشد ناشی از تعامل درونی عوامل انتخابی و اقتصادی عقلایی در یک محیط رقابتی است. این تحقیق شامل عوامل نهادی رسمی (کنترل فساد، حاکمیت قانون) و عوامل نهادی غیر رسمی (درک قابلیت‌های کارآفرینانه، ترس از شکست) می‌باشد. از روش حداقل مربعات سه مرحله‌ای جهت تحلیل داده‌ها استفاده شده است و نتایج نشان داد که کنترل فساد و حاکمیت قانون تأثیر معنادار و مثبت با کارآفرینی، ترس از شکست رابطه منفی با کارآفرینی داشته است.

زیویار و همکاران (۱۳۹۶) به بررسی «بررسی و نقد کارآفرینی سازمانی با تأکید بر شناسایی محورها و موانع کارآفرینی سازمانی» پرداختند. این موضوع برای مدیران اثبات شده است که یکی از حیاتی‌ترین منابع جهت رسیدن این موضوع استفاده‌گیری از شاخص‌های مانند خلاقیت، ابتکار و نوآوری در یک کلمه کارآفرینی سازمانی می‌باشد. کارآفرینی سازمانی به مفهوم فرصت‌ها داخل سازمان و توسعه شایستگی‌ها توسط ادغام منابع جدید است. از این سو، سازمان‌های کنونی به کارآفرینی سازمانی به علت نقشی مهمی که در تقویت موقعیت رقابتی سازمان‌ها دارد توجه خاصی نموده‌اند.

داوری و همکاران (۱۳۹۵) به «شناسایی تأثیر سیاست‌های کارآفرینی بر راه‌اندازی و توسعه کسب و کارهای دانش بنیان» پرداختند و این مقاله از نظر نوع کاربردی و توصیفی-پیمایشی از نوع تحلیل همبستگی است. سیاست‌های منتخب در این مقاله عبارتند از: بهبود و اصلاح قوانین، ارتقای مهارت‌ها و آموزش کارآفرینی، تدوین راهبرد ملی کارآفرینی، دسترسی به منابع مالی، شبکه‌سازی، اطلاع‌رسانی، حمایت از نوآوری و فناوری می‌باشد. نتایج نشان داد که تمام فرضیات تحقیق مورد تأیید هستند.

داوری و همکاران (۱۳۹۴) به «سیاست‌های کلان موثر بر توسعه کارآفرینی بر اساس الگوهای محیط کسب و کار» پرداخته‌اند. این تحقیق از نوع توصیفی و پیمایشی است. از روش نمونه‌گیری تصادفی استفاده نموده است. در این مقاله هشت الگوی جهانی مرتبط با محیط کسب و کار توسعه کارآفرینی بررسی شده‌اند و این مدل مفهومی شامل بازار مالی، ثبات اقتصاد کلان، عوامل نهادی و قانونی، نوآوری، تحقیق و توسعه، توسعه منابع انسانی، زیر ساخت‌های سخت و نرم، فناوری، بازار خدمات و کالاها می‌باشد. نتایج نشان داد که در مجموع سیاست‌های کلان موثر بر توسعه کارآفرینی در وضعیت بازدارنده قرار دارند و نیاز به بهبود و اصلاح دارند.

داوری (۱۳۹۱) به «ارائه مدل نظام سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی» پرداختند. این تحقیق

از نوع توصیفی و اکتشافی است. مدل تحقیق حاضر شامل محیط کسب و کار (اقتصاد کلان، بازار خدمات و کالا، نهادها، زیر ساخت‌های عمومی، آموزش و بهداشت عمومی، نوآوری و فناوری، نظام مالی)، سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی (پیاپی سازی قوانین و برنامه‌ها، آموزش و ترویج کارآفرینی، کمک‌های مالی، دانش فنی و خدمات حمایتی، توسعه کسب و کارهای کوچک و متوسط، حمایت از گروه‌های هدف، ارزیابی برنامه‌ها)، نتایج (افزایش تعداد و رشد شرکت‌های کوچک، ثروت آفرینی، رشد اقتصادی، توسعه مشاغل، افزایش عدالت اجتماعی، کاهش اقتصاد زیر زمینی و کاهش فقر) می‌باشد.

۳-۲. پیشینه خارجی

آدرتس^۱ و همکاران به بررسی اکوسیستم‌های کارآفرینی، کیفیت نهادی، و نقش غیرمنتظره جهت‌گیری پایداری کارآفرینان پرداختند و نتایج نشان داد که بازیگران توسعه کارآفرینی جهت‌گیری شدت و رشد را تسهیل می‌کنند و اکوسیستم کارآفرینی، که در اکثر کشورهای در حال توسعه که در حال رسیدن به پایداری سازمان ملل هستند، فاقد آن است. اهداف توسعه مبرم‌ترین نگرانی است. بین ابعاد نهادی و اکوسیستم کارآفرینی رابطه و سازگاری وجود دارد.

سبحان^۲ و همکاران به بررسی تأثیر محیط نهادی بر کارآفرینی در اقتصادهای نوظهور پرداختند و نتایج نشان داد که شبکه‌های اجتماعی، دسترسی به منابع مالی و حمایت‌های غیراقتصادی تأثیرات منفی و ناچیز بر کارآفرینی غیررسمی دارند. در مقابل، نگرش‌های کارآفرینی، زمینه‌های فرهنگی، سیاست نهادی، نقش‌های خانوادگی و آموزش تأثیر مثبت و معنادار به همراه دارند.

دایاس^۳ و همکاران به بررسی قابلیت‌های سازمانی به‌عنوان پیشاینده توسعه کارآفرینی: مبنایی برای بهبود عملکرد تجاری و سیاست‌گذاری پرداختند و کارآفرینی نقش مهمی در توسعه اقتصادی دارد. با این حال، پیشین آن هنوز موضوعی است که مورد بررسی قرار نگرفته است. به این ترتیب، این تحقیق به دنبال شناسایی عوامل مؤثر بر کارآفرینی از طریق رابطه بین زمینه‌های نظری کارآفرینی و دیدگاه مبتنی بر منابع است. نتایج نشان داد دسترسی به منابع مالی و قابلیت‌های نوآوری به‌عنوان عوامل تعیین‌کننده کارآفرینی هستند. و رابطه معناداری بین

1. Audretsch et al, (2024).

2. Sobhan et al, (2024).

3. Dias et al, (2023).

تجربه بازار و مشتری مداری در کارآفرینی مشاهده نشده است. پیامدهای عملکرد تجاری و سیاست‌گذاری در نتیجه‌گیری مورد بحث قرار گرفته شده است.

سازمان دیده بانی جهانی کارآفرینی^۱ براساس تاکید سازمان دیده بانی جهانی کارآفرینی بواسطه‌ای مشارکت در بخش صنعتی، جهانی‌سازی و اشتغال‌زایی نقش بسزایی در توسعه اهداف کسب وکارها سازمان ملل دارند. اما در این میان با شاخص‌های از جمله تامین مالی کارآفرینانه، سیاست‌های دولت و حمایت، بورکراسی و مالیات، آموزش کارآفرینی در مدرسه، برنامه‌های کارآفرینی دولت، آموزش کارآفرینی بعد از مدرسه، انتقال نتایج تحقیق و توسعه، زیرساخت‌های تجاری و قانونی، پویایی بازار داخلی، مقررات ورود، پیچیدگی بازار داخلی، زیرساخت‌های فیزیکی، هنجارهای فرهنگی و اجتماعی مواجهه‌اند.

هلو^۲ و همکاران به بررسی چگونه سیاست‌های عمومی اکوسیستم‌های کارآفرینی را شکل می‌دهند پرداختند و سیاست‌های عمومی به‌طور فزاینده‌ای بر توسعه اکوسیستم‌های کارآفرینی برای تسهیل رشد متمرکزند. نتایج به سه بخش تقسیم شده است که به سه سؤال فرعی تحقیق پاسخ می‌دهد مربوط به سه جزء اکوسیستم تعریف شده توسط نظریه نهادی (مؤلفه‌های هنجاری: اتصال و سرزندگی، پژوهش دانش مراکز و سازمان‌های حمایتی/ فرهنگی-شناختی: فرهنگ کارآفرینی و کارآفرینی تحصیلات/ تنظیمی: سهولت انجام تجارت و ساختار قانونی). نتایج نشان داد که سیاست‌های عمومی در طول ایجاد یک اکوسیستم کارآفرینی اهمیت ویژه‌ای دارند. سیاست‌های عمومی به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر شکل‌گیری فعالیت‌های کارآفرینانه تأثیرگذارند. در حالی که مؤلفه‌های نظارتی و هنجاری آن‌ها تأثیر کوتاه مدت قوی‌تری دارند و مؤلفه فرهنگی-شناختی آن‌ها عمدتاً تأثیر بلندمدت‌تری دارند. همچنین، نتایج نشان داد که سیاست‌های دولت باید به سیاست‌ها مرتبط مستقیم و نیز غیر مستقیم توجه نمایند. تعریف یک چارچوب قانونی در راستای راه‌اندازی کسب وکارهای جدید، تدوین ابتکارات نظارتی جدید فرهنگی و هنجاری، کل نگر، بازنگری به شکل دائمی و کارآمد را نیز داشته باشند.

آبدیسا^۳ و همکاران تأثیر ابعاد کارآفرینی سازمانی بر عملکرد سازمانی: موردی از شرکت‌های کوچک و متوسط پرداختند و شرکت‌های کوچک و متوسط سهم بزرگی را در اقتصاد مبتنی

1. Global Entrepreneurship Monitor, (2023).

2. Helou et al, (2022).

3. Abdissa et al, (2021).

بر نوآوری در فضای رقابتی کسب و کار امروز دارند. برای این منظور، این مطالعه اثرات ابعاد کارآفرینی سازمانی را بر عملکرد شرکت های کوچک و متوسط در شهر هولتا، اتیوپی بررسی شد. از نوع هدف توصیفی و پیمایشی و برای جمع آوری داده ها از منابع داده اولیه و ثانویه استفاده شده است. متغیرهای بررسی شده عبارتند از: نوآوری (نوآوری سرمایه گذاری شرکتی و تجدید استراتژیک)، فعال بودن (تحول و احیای تاکتیکی سازمان موجود، بازسازی پایدار، تحول سازمان، و تعریف مجدد دامنه)، ریسک پذیری (نوآوری، با فرض ریسک قابل محاسبه) عملکرد (اصلاحات سازمانی، استراتژی کارآفرینی). نتایج این پژوهش نشان داد که تمامی متغیرهای توضیحی در رابطه با عملکرد شرکت های کوچک و متوسط رابطه مثبت و معناداری داشته اند. ندالا^۱ و همکاران به بررسی سیاست گذاری کارآفرینی و نتایج اتخاذ شده توسط مؤسسات عمومی درگیر در توسعه کارآفرینی در مالووی پرداختند و هدف شناسایی شکاف های موجود در فرآیند سیاست گذاری کارآفرینی و ارزیابی اثربخشی اجرای سیاست کارآفرینی در این کشور است. این مطالعه از روش تحلیل محتوا و تحلیل موضوعی جهت تجزیه و تحلیل نتایج مصاحبه استفاده نموده است. زیرا ماهیت آن کیفی بود. یافته ها نشان داد که روند سیاست گذاری در مورد توسعه کارآفرینی هنوز در مالووی در دست بررسی است و توسعه کارآفرینی توسط مقامات اولویت بندی نشده است. عوامل موثر بر توسعه کارآفرینی جهت سیاست گذاری عبارتند از در دسترس بودن سرمایه، نیروی کار، سرمایه خام مواد، تجربه بد دیگران، تجربه بد مالک، رشوه و فساد، سوابق تحصیلی، شرایط محیطی، سابقه خانوادگی، ترس از شکست، ارتباط با دوستان، حمایت/ سیاست های دولتی، مذهب، موقعیت اجتماعی، جامعه و سنت گرایی.

هناؤ^۲ گارسیا و همکاران به بررسی کارآفرینی سازمانی، منابع، قابلیت ها و عوامل نهادی: تحلیلی برای بازارهای نوظهور پرداختند و هدف این کار بررسی تأثیر منابع، قابلیت های سازمانی و عوامل نهادی بر کارآفرینی سازمانی است. این تجزیه و تحلیل در شش بازار آمریکای لاتین که بازارهای نوظهور انجام شده است. این مطالعه از داده های دیده بانی جهانی کارآفرینی استفاده نموده و از دو دیدگاه نظری استفاده می شود: نظریه مبتنی بر منبع برای عوامل داخلی (مهارت ها و شایستگی های کارآفرینی، قصد کارآفرینی، تجربه کارآفرینی، شبکه های شخصی و شناسایی

1. Ndala et al, (2020).

2. Henao-García, (2020).

فرصت) و نظریه نهادی برای عوامل خارجی (ترس از شکست، تأثیر رسانه‌ها و آموزش). نتایج اصلی نشان داد که تمامی عوامل داخلی و یکی از عوامل بیرونی (تحصیلات) احتمال کارآفرینی یک فرد را افزایش می‌دهند.

میرزانتی^۱ و همکاران به ارزیابی سیاست کارآفرینی نوظهور پرداختند. کارآفرینی با ایجاد مشاغل جدید، مشاغل و نوآوری، رقابت ملی را بهبود می‌بخشد. در نتیجه، کارآفرینی به عنوان کانون سیاست عمومی ظاهر شده است. دولت با ارائه و اجرای سیاست‌های کارآفرینی از کارآفرینی حمایت می‌کند. ارزیابی به چند بخش تقسیم شده که عبارتند از: نیازسنجی (تنظیم دستور کار: برنامه توسعه بلندمدت ملی)، قاعده‌سازی (قوانین و مقررات: موسسه حقوقی، مقررات دولتی، مقررات، فرمان و دستورالعمل ریاست جمهوری)، پیاده‌سازی سیاست کارآفرینی (برنامه تامین مالی خرد)، ارزیابی نتیجه (گزارش سالانه، ارزیابی و نظارت بر اجرای سیاست اعتبار تجاری به منظور به حداقل رساندن وام‌های غیرجاری). این مطالعه برای توسعه کارآفرینی ضروری است و کمک قابل توجهی به عمل و علم می‌کند.

آپاریسیو^۲ و همکاران به بررسی عوامل نهادی، کارآفرینی فرصت و رشد اقتصادی پرداخته‌اند و این مقاله به بررسی عوامل نهادی می‌پردازد که کارآفرینی فرصت را برای دستیابی به نرخ‌های بالاتر رشد اقتصادی تشویق می‌کند. مؤسسات ممکن است اثر خودکار نداشته باشند، همانطور که معمولاً در مدل‌های رشد فرض می‌شود. در عوض، مکانیزمی لازم است تا به عنوان مجرای ورود به جامعه برای آن دسته از عوامل نهادی که بر رفتار تولیدی مانند فعالیت کارآفرینی تأثیرگذارند، عمل کند. بنابراین، کارآفرینی فرصت به عنوان یکی از این مکانیسم‌ها شناخته شده است که بر رشد اقتصادی تأثیر می‌گذارد. نتایج نشان داد که نهادهای غیررسمی (کنترل فساد، اعتماد به مهارت‌های خود) تأثیر بیشتری بر کارآفرینی فرصت نسبت به نهادهای رسمی (تعداد مراحل لازم جهت راه‌اندازی کسب و کارهای جدید، پوشش خصوصی برای گرفتن اعتبار) دارند. متغیرهایی مانند کنترل فساد، اعتماد به مهارت‌ها و پوشش خصوصی جهت کسب اعتبار تأثیر مثبتی بر رشد اقتصادی دارد.

گومزه‌ارو^۳ و همکاران به بررسی تمایز اثرات محیط نهادی بر کارآفرینی سازمانی پرداختند

1. Mirzanti et al, (2018).

2. Aparicio et al, (2016).

3. Gómez-Haro et al, (2011).

و این مقاله به بررسی رابطه بین محیط سازمانی، متمایز در ابعاد نظارتی، شناختی/هنجاری و کارآفرینی در شرکت‌های موجود پرداخته است. نتایج نشان داد که هر دو بعد هنجاری و شناختی محیط نهادی بر جهت‌گیری کارآفرینی سازمان تأثیر گذارند. همچنین، بعد نظارتی بر نوع فعالیت کارآفرینانه شرکتی تأثیر می‌گذارد.

کارلسون^۱ و همکاران به بررسی سیاست‌های کارآفرینی سازمانی: اصول، مشکلات و فرصت‌ها پرداختند و به ارزیابی مشکلات اقتصادی پیش روی عوامل اقتصادی در رابطه با راه‌اندازی یا گسترش کسب و کار و یا اجازه دادن به تجارت خود را از بازار، نرخ بهینه ورود، رشد/خروج کسب و کارها، شکست‌های بازار، شکست‌های سیاستی پرداختند. نتایج نشان داد نیاز به یک تعریف گسترده و محدود از سیاست‌های کارآفرینی وجود دارد. با یک چشم‌انداز وسیع باید شرایط عمومی کارآفرینی را از نظر مثلاً مؤسسات تحلیل شوند. اگر شرایط عمومی اشتباه باشد، می‌تواند بی‌معنی و همچنین اتلاف وقت و منابع برای توسعه سیاست‌های پیچیده با هدف قرار دادن کارآفرینان باشد.

۴. روش‌شناسی تحقیق

تحقیق حاضر، با توجه به سوابق‌اند. شمار تحقیقات داخلی در این قلمرو و لزوم بوم‌سازی تجارب دیگر کشورها، از بعد ماهیت کیفی؛ از نظر جهت‌گیری کاربردی و از بعد هدف اکتشافی، شامل رویکرد استقرایی و با بهره‌مندی از رویکرد نظریه داده بنیاد به تبیین و طراحی چارچوب سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی سازمانی مبتنی بر ابعاد نهادی (نظریه داده بنیاد) در راستای توسعه اقتصادی و افزایش رفاه جامعه پرداخته است. جامعه آماری شامل ۱۴ نفر از مدیران و متخصصان در حوزه سیاست‌گذاری، توسعه کارآفرینی و کارآفرینی سازمانی می‌باشد. خبرگان متخصص از میان افراد باتجربه‌ای به تأیید فعالان آن حوزه انتخاب شده‌اند و مقیاس انتخاب افراد بر مبنای تعریف صنایع منتخب: تعریف کسب و کارهای کوچک و متوسط ایران بوده است. تارسیدن به اشباع نظری با ۱۴ (۱۲ نفر متخصصان/مدیران، ۴ نفر اساتید دانشگاهی) نفر از خبرگان مصاحبه انجام گردیده است. مشخصات آن‌ها در جدول (۳-۱) جدول ارائه شده است. مصاحبه‌های به شکل حضوری از شهریور سال ۱۴۰۱ شروع و در آذرماه

1. Karlsson et al, (2009).

۱۴۰۲ پایان یافت. زمان برترین مصاحبه انجام شده ۲ ساعت ۴۵ دقیقه و کمترین زمان حدود ۴۸ دقیقه طول کشید. بعد از ۱۳ مصاحبه اشباع نظری ایجاد شد از مصاحبه ۱۴ به منظور کسب اطمینان انجام شد. داده‌های جمع‌آوری شده در سه مرحله گذاری باز، انتخابی و محوری انجام شده‌اند. ابتدا جهت رسیدن به داده‌های خام ۱۵۸ کد به عنوان کدهای اولیه استخراج شدند، سپس بعد از ایجاد مفاهیم در کنار کدهای متناظر از مرحله پیش از ۱۲۹ کد محوری به دست آمد. پایایی تحقیق نیز با روش پایایی باز آزمون برای تعیین ضریب پایایی استفاده گردیده که به این منظور ۳ مصاحبه انتخاب شده و در فاصله‌های زمانی مجدداً کدگذاری گردیدند و بر اساس این نتیجه باز آزمون ۷۹ درصد بوده که بیانگر این است از پایایی مناسبی برخوردار است. بالاتر از ۶۰ درصد است.

جدول ۱- پایایی بین دو کدگذار

ردیف	شماره مصاحبه	تعداد کدها	کدهای مورد توافق	پایایی (درصد)
۱	مصاحبه ۳	۴۹	۱۲	۶۲%
۲	مصاحبه ۷	۷۷	۳۳	۸۹%
۳	مصاحبه ۹	۴۲	۱۹	۸۶%
مجموع		۱۶۸	۶۴	۷۹%

جهت کسب اطمینان از روایی تحقیق نیز کدهای استخراج شده از چهار مصاحبه انجام شده، نتیجه حاصله ۸۶ درصد می باشد که از روایی مناسبی برخوردار و مورد تأیید مصاحبه شونده‌گان است.

در جدول (۲) مشخصات جمعیت شناختی مصاحبه‌کنندگان در تحقیق حاضر ارائه شده است:

جدول ۲- مشخصات جمعیت شناختی مصاحبه‌کنندگان

ردیف	جنسیت	سن	سمت	تحصیلات	رشته تحصیلی
۱	مرد	۴۴	عضو هیات علمی دانشگاه کارآفرینی	دکتری	مدیریت دولتی
۲	مرد	۴۲	معاون سابق وزیر صمت، مدیر عامل پتروشیمی اصفهان	دکتری	مدیریت دولتی
۳	مرد	۴۴	هیات علمی دانشگاه تهران	دکتری	مدیریت تکنولوژی
۴	مرد	۴۰	هیات علمی دانشگاه علامه	دکتری	مدیریت منابع انسانی
۵	مرد	۴۵	رئیس موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی	دکتری	اقتصاد
۶	مرد	۴۸	رئیس گروه شرکت شهرک‌های صنعتی استان قزوین	دکتری	کارآفرینی
۷	مرد	۲۹	مدیر عامل شرکت آذین دانه کاسپین	ارشد	کارآفرینی
۸	مرد	۴۶	استادیار دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران	دکتری	بازاریابی بین‌الملل
۹	مرد	۵۵	مدیرعامل موسسه کار و تامین اجتماعی	دکتری	کارآفرینی
۱۰	مرد	۴۶	کارشناس برنامه‌ریزی وزارت صمت	دکتری	مدیریت فناوری
۱۱	زن	۴۵	عضو هیات علمی موسسه پژوهش‌های بازرگانی	دکتری	اقتصاد
۱۲	مرد	۵۸	عضو هیات علمی موسسه پژوهش‌های بازرگانی	دکتری	اقتصاد
۱۳	مرد	۶۴	عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی خواجه نصیر طوس	دکتری	مهندسی مخابرات
۱۴	مرد	۴۵	کارشناس سازمان بازرسی کل کشور	دکتری	کارآفرینی

تحلیل در سه مرحله کدگذاری «باز، محوری، انتخابی» انجام شده است. تحلیل داده‌ها در محیط نرم‌افزار MAXQDA نسخه ۲۰ انجام یافته است.

۵. یافته‌های تحقیق

نخستین گام کدگذاری باز است که عبارت از خرد داده‌ها در قالب واحدهای معنایی متمایز است. در جدول (۳) خلاصه‌ای از آن ارائه شده است.

جدول ۳- نمونه کدهای باز و گزاره‌های کلامی مربوطه

ردیف	شماره مصاحبه‌ها	نمونه گزاره‌های کلامی	کدگذاری باز	تکرار
۱	۱۰-۹	متمرکز بر اهداف، مدیریت توسط دولت و مدیران ارشد، انتخاب کارکنان طبق شایستگی‌های سازمانی، زنجیره فرمان از بالا به پایین، تمام روابط طبق اصول از قبل تعیین شده، روابط جبری در محدوده مشخصی وظایفشان انجام شده، تعامل برای رسیدن به اهداف مشترک است. تمام ارتباطات مکتوب و مستند،	نهادهای رسمی	۵
۲	۲-۵-۱۲	این شاخص شامل ابعاد شناختی، قانونی و هنجاری است که دربرگیرنده‌ای عوامل تولید لازم جهت انجام فعالیت‌های کارآفرینانه از جمله منابع مالی و انسانی، اطلاعات، وجود تکنولوژی‌های پیشرفته در محیط‌که بر نوع و کیفیت فعالیت‌های کارآ، رینانه از جمله نوآور بودن تأثیر گذار است.	شاخص هدایت‌گر	۶
۳	۹-۱-۳	قوانینی که تعیین کننده نظام حاکم می‌باشد، قانونی که تعیین می‌کند که قدرت در کجا متمرکز باشد، روابط این قدرت حاکم با حقوق افراد و آزادی‌ها چگونه و چطور است شامل قوه مقننه، قوه مجریه و قوه قضائیه می‌باشد.	مقررات و قوانین اساسی	۱۰
۴	۸-۴-۲	با توجه به مالکیت خصوصی در مبادلات داطلبانه براساس قراردادها کارآفرینی مولد ظهور کرد. صناعی موفق باشند که رانت‌های کارآفرینانه را به دست آوردند. از طرف دیگر، تقسیم کار و تخصص در سطح وسیعی است که به گسترش دامنه‌ای اکتشافات بالقو کارآفرینی کمک می‌نماید.	حمایت از حقوق مالکیت	۸
۵	۱۴-۱۳-۴	متمرکز بر خواسته‌های کارکنان و فعالان داخل سازمان، فاقد سلسله مراتب، فاقد نتیجه، وجود جایگاه مساوی برای تمام اعضا، ارتباط افراد در این سازمان‌ها طبق خواسته‌ها و نیازها، عدو وجود حد و حدود روابط مشخص، روابط به صورت میلی، عدوم وجود ارتباطات مکتوب به صورت شفاهی، است.	نهادهای غیررسمی	۱۲
۶	۱۱-۷-۳	رفتاری می‌باشد که می‌تواند برای یک شخص طبیعی باشد و سازگار با اکثریت کنش‌های معمول آن فرد است. از رفتار هنجاری برای توصیف رفتارهای افراد براساس کنش‌های رایج جامعه است.	هنجارهای رفتاری	۶

گام دوم کدگذاری محوری است. کدهای باز مقدماتی طبق جنس پدیده محوری مورد بررسی در گروه‌های از قبل تعیین شده (شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، پدیده محوری، عوامل مداخله گر، راهبردها و پیامدها) قرار داده شده‌اند. جدول (۴) خلاصه‌ای از کدگذاری محوری ارائه شده است.

جدول ۴- خلاصه کدگذاری محوری

ردیف	طبق محوری	نمونه کد باز
۱	شرایط علی	بالا بودن نرخ تسهیلات
۲		وابسته‌سازی تأمین مالی به وثایق مشهود
۳		عدم تمایل به همکاری جهت سرمایه‌گذاری پرریسک
۴		فقدان نهادهای ارزش‌گذاری درآمد کارآمد در مرحله اولیه رشد
۵		ضعف قوانین در رابطه با مالکیت فکری

براساس جدول شماره (۴) مشاهده می‌شود دسته‌بندی بر مبنای مدل پارادایم، با شکل‌گیری طبقات نسبتاً معنی‌دار گردیده است. اما باید یک قدم دیگری انجام شود تا چارچوب نهایی به‌دست آید. آخرین مرحله کدگذاری انتخابی می‌باشد که به شناسایی طبقات می‌شود. تا چارچوب نهایی برای نظریه داده بنیاد را فراهم شود. در این گام سازه‌ها توسعه یافته‌تر گردیده‌اند و ارتباط بین آن‌ها شکل می‌گیرد. در جدول (۵) به‌طور خلاصه آن ارائه شده است.

جدول ۵- نمونه خلاصه‌ای از کدگذاری انتخابی

طبقات محوری	طبقات انتخابی	نمونه کدهای باز
شرایط علی	چالش‌های سیاست‌های دسترسی به منابع مالی	اعطای وام با بهره بالا
		فقدان فرشتگان کسب و کار
		فقدان صندوق‌های سرمایه‌گذاران خطرپذیر
		وجود شرایط برابر در بازار
		بازارهای سهام

طبقات محوری	طبقات انتخابی	نمونه کدهای باز
	چالش‌های سیاست‌های انگیزشی کارآفرینی	موانع اداری
		فساد اداری
		واردات از طریق مجاری غیر رسمی
		حجم وسیع تبلیغات برندهای خارجی
		خطر پذیری مالی زیاد
		فقدان مهارت‌های لازم
		خطرات اجتماعی
		موانع اداری
شرایط علی	چالش‌های سیاست‌های ارزیابی محیط کسب و کار	فقدان حمایت دولت
		عدم وجود زیرساخت‌های حرفه‌ای و تخصصی
		فقدان زیر ساخت‌های فیزیکی مناسب
		عدم انتقال شایسته نتایج تحقیق و توسعه دولت به کسب و کارها
	چالش‌های سیاست‌های فرهنگی	عدم تمایل به ایجاد تفکر کارآفرینانه
		عدم تمایل به مالکیت فکری کسب و کار
		فقدان نگرش‌های کارآفرینانه
		فقدان پرورش تفکر ریسک پذیری در جامعه
	چالش‌های سیاست‌های قانونی	الزامات اداری در ایجاد کسب و کارهای نوپا
		قوانین ورشکستگی
		مالیات بر درآمد
		مالیات‌های تجاری
		قوانین بازار کار

در نمودار (۱) روابط بین عناصر چارچوب به صورت زیر نمایش داده شده است.

نمودار ۱- مدل نهایی چارچوب سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی سازمانی مبتنی بر ابعاد نهادی

۶. نتیجه‌گیری و پیشنهادات

هدف تحقیق حاضر، طراحی چارچوب سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی سازمانی با تأکید بر ابعاد نهادی است. چارچوب پیشنهادی می‌تواند تمام شرایط و ابعاد مرتبط با این موضوع را پوشش داده و در صنایع مختلف مورد استفاده باشد. در این تحقیق جهت توضیح مدل از ریکرد نظریه داده بنیاد استفاده شده است و مصاحبه با ۱۴ نفر از خبرگان و متخصصان در این حوزه در ایران صورت گرفته است. از طریق مفاهیم منتج از مصاحبه‌ها، فرایند کدگذاری باز منتج به ۱۵۸

کد، کدگذاری انتخابی منتج به ۱۲۹ کد در قالب شش مقوله اصلی شناسایی شده و چارچوب تحقیق شکل گرفت.

- عوامل علی که شامل پنج مقوله اصلی است. با توجه به اهمیت چالش‌های سیاست‌های دسترسی به منابع مالی به عنوان یک چالش مهم در سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی سازمانی است. این نتیجه با وناکر^۱ و همکاران، ۲۰۲۱؛ بادینار، ۱۴۰۱؛ دای^۲ و همکاران، ۲۰۱۸ مطالعات هم‌خوانی دارند. به سیاست‌گذاران توصیه می‌شود به بهبود ارائه مشوق‌های دولتی به منظور دسترسی به وجوه سرمایه‌گذاری مخاطره‌آمیز به صنایع مذکور که مجهز به فناوری‌های پیشرفته و به پیاده‌سازی برنامه‌های اعطای وام و تسهیلات به صنایع در همه مراحل توسعه، ارائه کمک‌های مالی به صنایع جهت پیاده‌سازی فعالیت‌های کارآفرینانه از طریق اعتبارات و صندوق‌های تخصصی خصوصی و دولتی، اصلاح در رابطه با شرایط ضمانت بانکی جهت کاهش ریسک جهت اخذ وام به شرکت‌های جدید توجه هات لازم را مبذول بنمایند.
- با توجه به تأیید اهمیت چالش‌های سیاست‌های انگیزشی کارآفرینی به عنوان یکی از چالش‌ها سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی سازمانی است. این نتیجه با مطالعات اوربانو^۳ و همکاران؛ طیار و همکاران، ۱۳۹۵؛ سنگوپتا^۴ و همکاران، هم‌خوانی دارد. پیشنهاد می‌گردد به سیاست‌گذاران که به این مقوله اهمیت ویژه‌ای قائل شوند و به توسعه اتوماسیون اداری در سازمان‌ها دولتی و عمومی جهت تسهیل و حذف مراحل اداری غیرضروری، ممانعت از تبلیغ برندها و کالاهای خارجی طبق قوانین فعلی، تأسیس صندوق بیمه پشتیبانی معنوی و مالی از صنایع، ایجاد صندوق‌های مستقل سرمایه‌گذاری مخاطره پذیر در سطوح استانی/ ملی، مبارزه سرسختانه با مفاسد اقتصادی و طراحی الگوی ملی شفافیت‌سازی اقتصادی به منظور حذف کاهش فساد اداری، کاهش فرایند بوروکراسی اداری ناصحیح در صنایع دولتی و عمومی که مسئول صدور مجوزت قانونی لازم برای صاحبان کسب‌وکارها هستند بپردازند.
- این تحقیق اهمیت چالش‌های سیاست‌های ارزیابی محیط کسب‌وکار به عنوان یکی از

1. Vanacker et al, (2021).

2. Dai et al, (2018).

3. Urbano et al, (2022).

4. Sengupta et al, (2023).

چالش‌ها سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی سازمانی مهم است. این یافته با تحقیقات کیون^۱ و همکاران؛ دی متیس^۲ و همکاران؛ سنگوپتا و همکاران، ۲۰۲۳ هم‌راستا است. به همین منظور به سیاست‌گذاران توصیه می‌شود که به تسهیل دسترسی به امکانات آزمایشگاهی و آزمون برای سازمان‌ها، حمایت از توسعه خدمات کارآفرینانه و تخصیص از سوی دولت، پیاده‌سازی سیاست‌های رقابتی در راستای تأمین و خرید ملزومات سازمانی دولتی به منظور کسب اطمینان از رقابت آزاد، برگزاری نمایشگاه‌های خارجی و داخلی، انتقال مهارت‌های مدیریتی و فنی، الگوبرداری از سازمان‌های موفق از طریق ارائه مشاوره، الزام نهادهای حاکمیتی و دولتی به هماهنگی نمودن سیاست‌های مالی، پولی و بازار سرمایه با سیاست‌های بازار، اقدام و برنامه‌ریزی جهت احیای دوره‌های آموزشی کارآفرینی، گسترش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای توسعه کارآفرینی در تمام سازمان‌ها فعال کشور، ملزم نمودن دولت به حمایت و اجرایی نمودن قانون سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، افزایش نقش و سهم خصوصی حقیقی در توسعه اقتصاد کشور توصیه می‌گردد.

- با توجه به تأیید اهمیت به چالش‌های سیاست‌های فرهنگی عنوان یکی از چالش‌ها سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی سازمانی می‌باشد. این نتیجه با مطالعات اشز^۳ و همکاران؛ آبدیسا^۴ و همکاران، هم‌خوانی دارد. که دست‌اندرکاران به برگزاری دوره‌های کاربردی کارآفرینانه برای کارکنان سازمان، ارائه جوایز کارآفرینانه، اطلاع‌رسانی در راستای ترویج کارآفرینی، آموزش مهارت‌های کارآفرینی به‌طور جامع، ادغام دانش مدیریت راهبردی و کارآفرینی در راستای شناسایی ارزش‌ها از قلمروها موجود جهت کسب مزیت‌ها رقابتی پایدار، خلق ثروت و رسیدن به اهداف بلندمدت توصیه می‌شود. علاوه بر این، مدیران باید به محافظت از دارایی‌های معنوی جهت افزایش منافع تجاری از طریق نرم‌افزار محافظت از مالکیت فکری به شکل خودکار نقض حقوق را بررسی می‌نماید توجه لازم را داشته باشند.
- چالش‌های سیاست‌های قانونی به‌عنوان یکی از چالش‌ها سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی سازمانی در این تحقیق مورد تأیید قرار گرفته است. این یافته با تحقیقات بادینار، ۱۴۰۱؛ فریرا^۵

---

1. Qian et al, (2023).
 2. De Matteis et al, (2022)
 3. Acs, (2014)
 4. Abdissa et al, (2021).
 5. Ferreira et al.(2023)

و همکاران، هم‌راستا است. سیاست‌گذاران را به اصلاح قوانین بازار کار، تدوین برنامه‌های کوتاه و بلندمدت کارآفرینانه، کاهش الزامات اداری برای صنایع با کاهش تشریفات اداری، بهبود قوانین مالیاتی از طریق معافیت‌های مالیات بر ارزش افزوده، کاهش مالیات سازمان‌ها، اصلاح برنامه‌های و قوانین ورشکستگی در راستای کاهش مجازات توصیه می‌گردند.

- پدیده محوری شامل پنج مقوله اصلی است. موانع سازمانی به‌عنوان یکی از چالش‌های سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی سازمانی می‌باشد که در این پژوهش مورد تأیید واقع شده است. این نتیجه با تحقیقات، با مطالعات طیاری و همکاران، ۱۳۹۵؛ اش و همکاران، ۲۰۰۸؛ زیویار، ۱۳۹۶ هم‌خوانی دارند. ماهیت سازمان‌های بزرگ نیز یکی بااهمیت‌ترین مشکلات سازمان‌های کارآفرینانه می‌باشد. در نتیجه، دست‌اندرکاران و سیاست‌گذاران را توصیه به ایجاد ساختار مشخص جهت اعمال کنترل، کاهش رده مدیریتی به‌منظور کاهش فاصله عمودی بین مدیران ارشد و سایر کارکنان، ایجاد استانداردهای و قوانین اجرایی ثابت و کمیت‌پذیری می‌نماید. علاوه بر این، ایجاد برنامه نوآورانه و استفاده فناوری‌های جدید جهت افزایش و کسب سودهای بلندمدت، پیاده‌سازی نظام مدیریت بر اساس مشارکت در صنایع منجر به ریسک و انعطاف‌پذیری، بروز خلاقیت، بهبود شرایط کاری، آگاهی کارکنان از اهداف و نتایج عملیات سازمان نیز توصیه می‌شود. ایجاد برنامه‌های مدیریت استعدادها کارآفرینانه در سازمان‌ها به‌عنوان عامل مهم مزیت رقابتی و تعیین‌کننده موفقیت سازمان، ارائه پاداش طبق شایستگی کارکنان، تدوین اهداف اجرایی معقول، پیش‌بینی فرصت‌ها، پاداش‌دهی طبق عملکرد کارکنان، صحبت با مشتریان، بررسی تضادها، همچنین در رابطه با مسئله منبع محوری توصیه به توسعه رویکرد هوشیارانه کارآفرینانه جهت رفع چالش نامتقارن بودن اطلاعات در جذب منابع سازمان، توسعه دسترسی به منابع ناهمگن متنوع جهت حفظ و ایجاد رانت‌های انحصاری، توسعه کارآفرینی راهبردی به‌منظور استفاده از پنجره فرصت‌های کارآفرینانه و توسعه رویکرد بریکولاژ کارآفرینانه برای تبدیل منابع کم ارزش به منابع ارزشمند پیشنهاد می‌شود. در رابطه با فقدان کنترل سازمانی باید دست‌اندرکاران به تعیین ضوابط و معیارها کنترل، مقایسه نمودن با عملکردهای کارآفرینانه با استانداردها، تشخیص و علت انحراف، اجرای و تدوین اقدامات اصلاحی توجه لازم را مبذول کنند.

موانع ساختاری به‌عنوان یکی از چالش‌های سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی سازمانی می‌باشد. این نتیجه با مطالعات کیون^۱ و همکاران؛ اش و همکاران، ۲۰۱۴؛ طیاری، ۱۳۹۴؛ هم‌خوانی دارد. عدم رعایت سلسله‌مراتب سازمانی نیز یکی بااهمیت‌ترین مشکلات سازمان‌های کارآفرینانه است. لذا دست‌اندرکاران به تدوین سلسله‌مراتب سازمانی در راستای آگاه‌سازی افراد از اختیارات، وظایف و مسئولیت‌ها خودشان در سازمان و مانع ایجاد هرچ‌ومرج توصیه می‌شود. همچنین، سیاست‌گذاران دولتی توصیه به نظارت بر حسن پیاده‌سازی وظایف و عملکردهای قانونی، پیش‌بینی راه‌کارهایی جهت نظارت دقیق بر اعمال صنایع جهت جلوگیری از ارتکاب جرم می‌گردد. ایجاد یک شبکه ارتباطات رسمی و تدوین نمودار تشکیلاتی سازمان جهت ارسال اطلاعات استاندارد و پیام‌ها به‌منظور رفع چالش وجود ارتباطات غیررسمی، ایجاد جلسات همفکری و طوفان فکری، آشنایی واحدها در سازمان‌ها در راستای رفع عدم مشارکت افراد پیشنهاد می‌شود.

موانع اقتصادی به‌عنوان یکی از چالش‌های سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی سازمانی می‌باشد. این یافته با تحقیقات سینگ^۲؛ گلعلی زاده و همکاران، ۱۳۹۹؛ نیف و همکاران، ۲۰۲۲؛ صمدی، ۱۳۷۸ هم‌راستا است. فقدان آزادی اقتصادی نیز یکی بااهمیت‌ترین مشکلات سازمان‌های کارآفرینانه می‌باشد. لذا سیاست‌گذاران باید توجه لازم را به‌اندازه و حجم دولت، ایجاد ساختار قانونی امنیت حقوق مالکیت، دسترسی به نقدینگی سالم، آزادی تجارت خارجی و قوانین تجارت، مالی و کار بنمایند. جهانی‌شدن به‌واسطه‌ای داشتن اطلاعات بیشتر در مورد فرصت‌ها، تهدیدات و خطرات به سازمان در راستای توسعه اقتصادی کمک می‌نماید. جهت رفع چالش کمبود منابع مالی سیاست‌گذاران را به ارائه آموزش‌های لازم برای انجام تحلیل‌های مالی، جهت‌گیری باهدف نوآوری در تأمین مالی از راه بازار سرمایه و بورس، تهیه صورت‌های مالی و دسترسی به وثیقه به‌صورت شفاف، کاهش بروکراسی فرایند وام‌دهی، برون‌سپاری توصیه می‌شود.

موانع فناورانه به‌عنوان یکی از چالش‌های سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی سازمانی می‌باشد. این نتیجه با مطالعات زیرویاری و همکاران، ۱۳۹۶؛ آتیو و همکاران، ۲۰۱۶؛ طیاری، ۱۳۹۵ هم‌خوانی

1. Qian et al, (2023).

2. Singh, (2022).

دارد. فقدان وجود ارتباط بین نهادهای عمومی نیز یکی با اهمیت ترین مشکلات سازمان های کارآفرینانه می باشد. سیاست گذاران به ایجاد شبکه سازی برای برقراری روابط تجاری و شناسایی و عمل به فرصت های موجود بین نهادهای عمومی، پیاده سازی فعالیت های مشترک، ارتقای مشارکت بخش دولتی و خصوصی برای نشر نوآوری در ارائه کالاها و خدمات، ایجاد واحدهای تحقیقاتی نوپا برای ایجاد ارزش افزوده در سرمایه و کاهش هزینه های اولیه جهت اشتغال زایی توصیه می شوند.

موانع شبکه سازی و اطلاع رسانی به عنوان یکی از چالش های سیاست گذاری توسعه کارآفرینی سازمانی می باشد. این نتیجه با کیان و همکاران، ۲۰۲۳؛ کردنائیج و همکاران، ۱۳۸۶م خوانی دارد. عدم تشویق طرح های بخش خصوصی نیز یکی با اهمیت ترین مشکلات سازمان های کارآفرینانه می باشد. سیاست گذاران به تنظیم سیاست های ارزی و مالی باهدف رسیدن به ثبات اقتصادی، حمایت و تقویت از توسعه سرمایه گذاری بخش خصوصی، ایجاد اصلاحات مدیریتی و ساختاری برای کاهش هزینه های مبادله، اصلاح نظام مالیاتی از طریق شفافیت درآمدها و صراحت در مقررات، سازمان دهی رفتارهای اداری و نظارت برای حمایت از تولید، ایجاد شبکه مشارکتی و همکاری با سایر کارآفرینان موفق و باتجربه توصیه می شوند.

شرایط زمینه ای شامل ۵ مقوله اصلی است. این نتایج با پژوهشات هلوا^۱ و همکاران، ۲۰۲۲؛ برجانی و همکاران، ۲۰۲۳؛ نورث و همکاران، ۱۹۹۰ هم خوان هستند. در این همین راستا به سیاست گذاران تغییر قواعد بازی، تغییر قیمت های نسبی، یادگیری بلندمدت، تغییر قواعد رسمی، حضور متولیان رسمی در شبکه های اجتماعی و فضای مجازی، تأسیس شبکه های ماهرهای مرتبط با سازمان های مذکور با صنعت، ایجاد نهادهای واسطه ای اطلاعاتی، تسهیل گر مالی و مشاوره ای توصیه می شود.

عوامل مداخله گر متشکل از یک مقوله اصلی به نام عوامل محیطی است. عوامل محیطی به عنوان یکی از موانع سیاست گذاری توسعه کارآفرینی سازمانی می باشد. این یافته با مطالعات نییف^۲ و همکاران؛ خان^۳ و همکاران؛ اصغر پور و همکاران، ۱۴۰۱ هم راستا می باشد تحریمات بین المللی نیز یکی با اهمیت ترین مشکلات سازمان های کارآفرینانه می باشد. در این همین راستا

1. Helou et al, (2022).

2. Nabiyev et al, (2022).

3. Khan et al, (2022).

به سیاست‌گذاران و مسئولان در به‌روزرسانی دانش کارآفرینانه، پیاده‌سازی تحقیقات بنیادی و کاربردی برای توسعه اقتصادی و افزایش رفاه اجتماعی در حوزه توسعه کارآفرینی، اصلاح قوانین و مقررات تجاری و کاری از سوی دولت، ملحق شدن به سازمان جهانی پیشنهاد می‌شود. همچنین، به سیاست‌گذاران توصیه می‌شود پیوسته به اخذ تدابیر و تصمیمات لازم جهت کاهش تورم در جامعه به واسطه‌ای نظارت مستمر بر فعالیت افراد و سازمان‌های واسطه‌ای اقدام نمایند. راهبردها شامل شش مقوله اصلی است. تدوین برنامه‌های کارآفرینانه، ارائه کمک‌های و مشوق‌های مالی، بهبود ساختاری اداری کسب‌وکار، بسترسازی آموزشی و فرهنگی، توسعه و بهبود فعالیت‌های نوآورانه، بهبود زیرساخت‌ها می‌باشد. این نتایج با پژوهشات پاکاری و همکاران، ۱۴۰۲؛ برجانی^۱ و همکاران؛ طیاری و همکاران، ۱۳۹۵ هم‌خوان هستند. در این همین راستا به سیاست‌گذاران دولت به برگزاری طوفان فکری، ایجاد کمپین‌های تبلیغاتی جدید، استفاده از نظرسنجی وب‌سایت‌ها دیجیتال، بررسی محیط داخلی و خارجی به‌طور مستمر در مقابله با تغییرات در حال وقوع، انتخاب ایده‌های صحیح و پیاده‌سازی درست برای ارائه محصولات و خدمات جدید برای رسیدن به سود و رشد، اصلاح مقررات و قوانین، تعامل و همکاری بیشتر با صندوق‌های ضمانت بانکی، صدور ضمانت اتکایی، گسترش نمایندگی صندوق‌های بزرگ از طریق گسترش فضای ضمانت، ظرفیت‌سازی نهادی کارآفرینی فناورانه، سرمایه‌گذاری مشترک، برقراری ارتباط با ذینفعان و سازمان‌های خارجی، استفاده از مدیران با دانش/ مهارت‌های فنی و تخصص بالا، ارائه مشاوره‌های تخصصی به کسب‌وکارهای در مرحله اولیه رشد به منظور پیر کردن شکاف اطلاعاتی و حل مشکلات مالی توصیه می‌شود.

پیامدها شامل دو مقوله اصلی توسعه و بهبود راهبردی و توسعه و بهبود عملیاتی است. این یافته با مطالعات با دای^۲ و همکاران؛ فریرا^۳ و همکاران؛ کردنائیج و همکاران، ۱۳۸۶؛ هم‌راستا می‌باشد. بنابراین به سیاست‌گذاران به اتخاذ راهبردهای مؤثر در اجرای فعالیت‌های کارآفرینانه در راستای خلق ثروت و استفاده از فرصت‌های جدید توصیه می‌گردد. علاوه بر این، در مشارکت با سایر سازمان‌های بزرگ در جهان از طریق کسب تجربیات آن‌ها در حیطه‌های حوزه‌ای کارآفرینی سازمانی استفاده نمود. استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی، راه‌اندازی شبکه‌های اینترنتی،

1. Berjani et al, (2023).

2. Dai et al, (2018).

3. Ferreira et al, (2023).

خلق و افزایش همگرایی در صنایع مختلف، مشارکت و همکاری به طور شفاف با سایر نهادهای تأمین مالی و شرکا توصیه می‌شود. همچنین، برگزاری دوره‌های آموزش در رابطه با پیاده‌سازی فعالیت‌های کارآفرینانه، جذب مشتریان از طریق برقراری ارتباط مشتری، پایش مستمر فرصت‌ها و تهدیدات محیطی در راستای ترسیم یک آینده مطلوب برای صنایع پیشنهاد می‌گردد.

۷. مقایسه با پژوهش‌های پیشین

بر اساس مطالعات انجام شده در خارج و داخل در این حوزه خلاصه‌ای از آن در جدول ۶ ارائه شده است. لازم به ذکر است که مطالعات محدودی در رابطه با موضوع تحقیق حاضر انجام شده است لذا در بخش به صورت کلی آورده شده است.

جدول ۶- مقایسه با تحقیقات پیشین

نویسندگان و سال	شکاف‌های نظری	نقاط تشابه و تمایز این تحقیق
برجانی و همکاران (۲۰۲۳)	عدم شناسایی روندها، الگوها، رخدادهای مشترک عناصر و فقدان دسته‌بندی مشخصه‌های مرتبط به توسعه کارآفرینی در رابطه با مؤلفه‌های سازمانی و اقتصادی در کشورهای و مناطق مختلف.	مؤلفه‌های اقتصادی و سازمانی از چالش‌های اصلی تحقیق حاضر است.
دایاس و همکاران (۲۰۲۳)	عدم وجود برنامه‌های کاربردی در رابطه با تأمین مالی برای کارآفرینان با سطح تحصیلات پایین‌تر، عدم تماس با مشاوران و متخصصان کارآفرینی، تعمیم مدل به سایر فرهنگ‌ها در کشورهای مختلف.	در این تحقیق روش‌های تأمین مالی به عنوان یکی از مؤلفه‌های مهم شناسایی شده است.
فریرا و همکاران (۲۰۲۳)	عدم توجه به جمع‌آوری داده‌های در سطح ملی، عدم در نظر گرفتن موارد متفاوت متقابل نابرابری در سطح نهادی در رابطه با فعالیت‌های کارآفرینانه و اقتصادی، فقدان ارزیابی ویژگی‌های سازمانی، عدم بررسی چگونگی تأثیر عوامل نهادی بر عملکرد اقتصادی و سطوح مختلف توسعه کارآفرینی.	بررسی عوامل نهادی و تأثیر بر کارآفرینی سازمانی انجام شده است.
بایلوند و همکاران (۲۰۲۳)	فقدان توجه به تأثیرات سیاست‌گذاری‌های عمومی بر توسعه کارآفرینی با استفاده از تحلیل فرآیند بازار به شکل جامع.	بررسی تأثیر سیاست‌های عمومی بر توسعه کارآفرینی با تکیه بر نظریه داده بنیاد
سینگ (۲۰۲۲)	عدم توجه به کاهش نرخ کارآفرینی و تأثیر آن بر اقتصاد کلان، عدم توجه دولت موانع سیاست‌گذاری در این رابطه.	مؤلفه‌های کلان و نقش دولت در تحقیق حاضر بررسی شده‌اند.

نویسندگان و سال	شکاف‌های نظری	نقاط تشابه و تمایز این تحقیق
آندریا و همکاران (۲۰۲۲)	عدم وجود ثبات سیاسی، وجود مقررات و قوانین، عدم توجه به سطوح مختلف عدم قطعیت‌ها.	در این تحقیق نیز عدم وجود ثبات سیاسی، وجود مقررات و قوانین توجه شده است.
سندرا-پونز و همکاران (۲۰۲۲)	فقدان عوامل نهادی قدرتمند، فقدان ثبات سیاسی، عدم بررسی دقیق ماهیت کارآفرینی در کشورها به علت نیاز به یک پیکربندی خاص نهادی.	بررسی عوامل نهادی و فقدان ثبات سیاسی در تحقیق حاضر
هلوا و همکاران (۲۰۲۲)	مداخله‌ای دولت، عدم وجود چارچوب قانونی جهت راه‌اندازی کسب‌وکارها جدید، عدم وجود بازنگری مستمر بر سیاست‌گذارهای دولت.	در این تحقیق نیز این چالش‌های سیاست‌گذاری بررسی شده‌اند.
مورایس و همکاران (۲۰۲۲)	فساد اداری، بوروکراسی بالا، فقدان سیستم اعتبار مالی.	در تحقیق حاضر نیز این مؤلفه‌های به‌عنوان مؤلفه‌های مهم بررسی شده‌اند.
لیو و همکاران (۲۰۲۱)	عدم بررسی ابعاد نهادی به شکل کامل مانند هزینه‌های دولت، رشد تولید ناخالص داخلی.	بررسی ابعاد نهادی در تحقیق حاضر
وناکر و همکاران (۲۰۲۱)	عدم توجه به تأثیر نهادهای رسمی، عدم بررسی تغییرات نهادی بر فرایند توسعه کارآفرینی، عدم دسترسی به اعتبارات بانکی.	بررسی این چالش‌ها به‌عنوان مشکلات مهم در تحقیق حاضر بررسی شده‌اند.
احدی و همکاران (۲۰۲۰)	کبود منابع، مشکلات مالی، سیاست‌گذاری نامتناسب در رابطه با کارآفرینی.	در این تحقیق نیز این موارد دقیق‌تر شناسایی شده‌اند.
دای و همکاران (۲۰۱۸)	مقررات زدایی، اعمال سیاست‌های اقتصادی جدید، عدم توجه به نهادهای غیررسمی ازجمله ارتباطات سیاسی.	بررسی این چالش‌های در تحقیق حاضر
میرزانتی و همکاران (۲۰۱۸)	عدم ارزیابی سیاست‌گذاری کارآفرینی در طی فرایند سیاست‌گذاری در سطح کلان و میانی.	بررسی سیاست‌گذاری در سطح خرد، میانی و کلان در این تحقیق

درباره تحقیقات انجام شده ذکر این نکته ضروری است برخی از مؤلفه‌های کلیدی هم در مفهوم ممکن است با همدیگر تفاوت معنی‌دار داشته باشند.

۸. پیشنهادها کاربردی طبق یافته‌های پژوهش

یکی از بااهمیت‌ترین کارکردهای این تحقیق، خلق بینش‌های تازه و جدید برای رسیدن به کارکردهای بهینه بوده است، و این موضوع در پیشنهادها ارائه شده به‌صورت عینی مصداق پیدا

نموده است. پیشنهادها ذیل در هنگام پیاده‌سازی تحقیق و بعد از رسیدن نتیجه‌گیری نهایی عبارت‌اند از:

- اعمال سیاست‌های مرتبط با انگیزه‌مند نمودن صنایع در راستای رقابت‌پذیری اقتصادی، کاهش بیکاری و بهبود نوآوری، افزایش ثروت ملی و منتفع شدن مشتریان توسط عرضه محصولات جدید.
- تقویت تحقیق همراه با افزایش هوشیاری کارآفرینانه نسبت به فرصت‌های موجود در جامعه و ایجاد شرایط مناسب جهت شناسایی فرصت‌ها و توزیع عادلانه‌ای منابع و اطلاعات.
- تدوین قوانین حمایت‌گرایانه و تسهیل‌ساز با حذف قوانین و مقررات دست و پاگیر.
- طراحی راهبردهای مؤثر و خلق ساختارهای مناسب برای شناسایی فرصت‌های برای تأمین سرمایه از منابع خارجی.
- تشویق به پیاده‌سازی فعالیت‌های کارآفرینانه و نوآورانه برای صنایع مذکور با بهره‌مندی از روش‌های کارآفرینانه جدید.
- پیوند میان صنایع با سازمان‌های بزرگ‌تر در جهت بهره‌مندی از تجربیات مدیریتی، موفقیت‌ها شان و غیره.
- ارائه آموزش‌های لازم و توان‌شناسایی فرصت‌ها به علت فقدان آشنایی صنایع با مباحث کارآفرینانه.
- ارزیابی سیاست‌های کارآفرینانه با بهره‌مندی از شاخص‌های کیفی و باهدف تربیت کارآفرینان ماهر و کارآمد در دوره‌های زمانی طولانی‌مدت.
- ایجاد برنامه‌های آموزشی کارآفرینانه در قسمت‌های مختلف جامعه، توسعه مهارت‌های کارآفرینانه و ایجاد مراکز مشاوره کارآفرینانه.
- ایجاد فرهنگ و فضای مطلوب برای پیاده‌سازی فعالیت‌های کارآفرینانه و توسعه فرهنگ کارآفرینانه از طریق الگوسازی و توسعه ویژگی‌های عمومی.
- توسعه روش‌های تأمین مالی کارآفرینانه جهت تخصیص سرمایه‌های خرد و دسترسی به وام‌های کوچک از سوی دولت و بانک‌ها.
- اولویت‌بندی سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی به منظور کاهش موانع ورود به بازار و تسهیل در شبکه‌سازی جهت ترویج تعامل و مشارکت، افزایش فرصت‌های یادگیری و مهارت‌های کارآفرینانه.

- شناسایی سایر موانع و چالش‌های سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی در سازمان‌های دیگر.
- طراحی سیستم‌های در سازمان‌ها جهت تشویق کارکنان به ارائه ایده‌های ریسک‌پذیر و نو مانند سیستم حقوق و دستمزد.
- فراهم‌سازی فرصت‌های لازم برای ارائه ایده‌های تازه کارکنان از طریق ایجاد گروه‌های کاری و تکمیل ایده‌های نو با استفاده از نظرات متخصصان و مشاوران خارجی به‌منظور توانمند نمودن کارکنان.
- ایجاد سیستم اطلاعاتی مدیریتی در سازمان‌ها از طریق به‌روزرسانی اطلاعات کارکنان و مدیران در تمام سطوح سازمان.
- ایجاد شبکه‌ای از حامیان معتمد و صادق جهت نظارت مطمئن و دقیق در چارچوب یک بخش در سازمان در راستای مطرح نمودن اختراعاتشان به علت فقدان امنیت در بخش مالکیت فکری.
- مشارکت و همکاری با سایر سازمان‌ها، نهادهای دولتی و دانشگاه‌ها به‌منظور توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه و آشنا نمودن کارکنان با مأموریت و اهداف سازمان از سایر راه‌کارها.
- الگوسازی از نمونه‌های افراد موفق در حوزه کارآفرینی سازمانی صنعتی در خارج و داخل کشور جهت توسعه قابلیت‌های کارآفرینی سازمانی.
- ارائه صورت‌های مالی به‌طور شفاف به‌منظور تهیه برنامه کارآفرینانه، کوتاهی نمودن بروکراسی فرایند ارائه وام به صنایع.
- ایجاد و رواج فرهنگ قوی کارآفرینانه برای شکوفاسازی اکوسیستم نوآورانه که همراه با ایجاد سهام خصوصی و صنعت سرمایه‌گذاری خطرپذیر.
- ارائه گرانت‌های به‌صورت رقابتی به‌عنوان یکی از سیاست‌گذارهای مهم توسعه کارآفرینی و همراه با آموزش در مواجهه با چالش‌های متعدد.
- ایجاد طرح‌های انکوباتوری برای صنایع کوچک و متوسط از بعد دسترسی به خدمات جمیع شده که به‌تنهایی هزینه‌بر و حمایت مالی از آن‌ها.
- بهبود و اصلاح محیط کارآفرینانه از کاهش هزینه‌ها و زمان اخذ مجوزها.

۹. محدودیت‌های تحقیق

- فقدان وجود مطالعات داخلی در حوزه سیاست‌گذاری کارآفرینی سازمانی مبتنی بر ابعاد

- نهادی، جمع‌آوری اطلاعات گسترده و جامع در حیطه مورد مطالعه با محدودیت مواجه ساخت. بودن تحریمات متعدد در بخش‌های مختلف و فقدان امکان دانلود نمودن مقالات خارجی قابل دسترس حتی به صورت پولی با بهره‌مندی از فیلترشکن و پرداخت هزینه بالا. این موضوع نیز موجب دشوار شدن دسترسی به بعضی از منابع خارجی گردیده که در انتها با همکاری و مشارکت بعضی دوستان دانشجو محصل در خارج از کشور این مسئله تا حدودی رفع شد.

۱۰. پیشنهادها برای تحقیقات آتی

- با این حال، با توجه به استفاده از نظریه داده بنیاد پیشنهادهایی ارائه شده است عبارت‌اند از:
  - جامعه آماری تحقیق حاضر محدود به خبرگان حوزه صنایع تولیدی در راستای ارائه محصولات و خدمات بوده و با توجه به موضوع پهناور بودن کشور ایران پیشنهاد می‌گردد. در تحقیقات آتی پیاده‌سازی این نوع مطالعات در سطح ملی و تعمیم نتایج آن.
  - این تحقیق در شرایطی خاص از جمله مواجه بودن با تحریمات و رکود اقتصادی صورت گرفته است؛ بنابراین، پیاده‌سازی تحقیقات دیگر در شرایط مختلف ضروری است در راستای تکمیل پژوهش حاضر به منظور گسترش سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی سازمانی مبتنی بر ابعاد نهادی در صنایع منتخب منجر به توسعه اقتصادی و رفاه اجتماعی کشور شود. با تدوین سیاست‌های صحیح و ارائه راه‌کارهایی اجرایی در سطح ملی می‌توان به توسعه اقتصاد ملی کشور کمک نمود.
  - استفاده از تحقیقات تطبیقی و تجربیات موفق کشورهای مختلف مرتبط با پیاده‌سازی کارآفرینی سازمانی مبتنی بر ابعاد نهادی در صنایع منتخب شود.
  - چارچوب پیشنهاد شده حاصل تحقیق حاضر مختص صنایع منتخب است؛ بنابراین، توصیه می‌گردد از طریق ماهیت کل‌نگر و جامع نتایج به دست آمده از این پژوهش، این چارچوب در سایر سازمان‌ها نیز استفاده گردد تا چالش‌های و مشکلات اجرای چارچوب مورد بررسی قرار گیرد.
  - با توجه به وجود چالش‌های و مشکلات بسیار توصیه می‌شود که سایر مدل‌های کارآفرینی سازمانی نیز در مورد بررسی قرار گیرند.

دسترسی به داده‌ها

داده‌های استفاده شده یا تولید شده در این پژوهش در متن مقاله ارائه شده است.

تضاد منافع نویسندگان

نویسندگان این مقاله اعلام می‌دارند که هیچ‌گونه تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

منابع

- Alajeeb, A. T. & Al Najjar, F. J. (2022). The impact of strategic thinking on organizational excellence: the mediating role of strategic foresight in the winner organizations of King Abdullah II Prize for excellence for the private sector in Jordan. *Zarqa Journal for Research and Studies in Humanities*, 22(1), 2022.
- Abbas, Pakari; Hossein, Mirzaei; Shahryar, Nasabian (1402). The effect of industrial policy and structural changes of economic enterprises on production and employment, *Powahshnameh Trading Quarterly*, 27, 106, 6-104.9. [In Persian]
- Abdissa, G., Ayalew, A., Illés, C. B., & Dunay, A. (2021). Effects of Corporate Entrepreneurship Dimensions on Organizational Performance: Case of Small and Medium Enterprises in Holeta Town, Ethiopia. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 7(4), 234.
- ACS, Z. J., & Stough, R. R. (Eds.). (2008). *Public policy in an entrepreneurial economy: creating the conditions for business growth* (Vol. 17). Springer Science & Business Media.
- ACS, Z. J., Autio, E., & Szerb, L. (2014). National systems of entrepreneurship: Measurement issues and policy implications. *Research policy*, 43(3), 476-494.
- Alajeeb, A. T., & Al Najjar, F. J. (2022). The impact of strategic thinking on organizational excellence: the mediating role of strategic foresight in the winner organizations of King Abdullah II Prize for excellence for the private sector in Jordan. *Zarqa Journal for Research and Studies in Humanities*, 22(1), 2022.
- Audretsch, D. B., Belitski, M., Eichler, G. M., & Schwarz, E. (2024). Entrepreneurial ecosystems, institutional quality, and the unexpected role of the sustainability orientation of entrepreneurs. *Small Business Economics*, 62(2), 503-522.
- Amin Yousef pour, Sanjar Salajeghe. (2024). Investigating the role of effective cooperative policies on the organizational entrepreneurship of production cooperatives in Kerman province and presenting an optimal model in line with the implementation of Iran, *Quarterly Journal of The Macro and Strategic Policies*, 23. [In Persian]
- Anyebe, A. A. (2018). An overview of approaches to the study of public policy. *International Journal of Political Science*, 4(1), 8-17.
- Aparicio, S., Urbano, D., & Audretsch, D. (2016). Institutional factors, opportunity

- entrepreneurship and economic growth: Panel data evidence. *Technological forecasting and social change*, 102, 45-61.
- Badinar, Faramarz (1401), Investigating the impact of intra-organizational entrepreneurship on sustainable development (case study: Municipality of District 17 of Tehran), 6th International Conference on Entrepreneurship and Industrial Engineering, Tehran, [In Persian]
- Baghersad, Vajieh, Davari, Ali; whitening (2019). Policy based on entrepreneurial ecosystem and development of knowledge-based companies. *Karafan Scientific Quarterly*, 17 (Special Issue), 67-85. [In Persian]
- Berjani, D., van Burg, E., & Verduijn, K. (2023). Discursive threads in entrepreneurship policy texts: A comparative analysis between The Netherlands and Kosovo. *Entrepreneurship & Regional Development*, 1-20.
- Blackburn, R. A. (2016). *Government, SMEs and entrepreneurship development: Policy, practice and challenges*. Routledge.
- Boettke, P. J., & Coyne, C. J. (2009). Context matters: Institutions and entrepreneurship. *Foundations and Trends in Entrepreneurship*, 5(3), 135-209.
- Dai, W., & Si, S. (2018). Government policies and firms' entrepreneurial orientation: Strategic choice and institutional perspectives. *Journal of Business Research*, 93, 23-36.
- Davari Ali. (2012) Presenting the model of the entrepreneurship development policy system, *Public Management Perspective*, 11, pp. 33-50. [In Persian]
- Davari, Ali (2017) *Entrepreneurship Development Policy*, Tehran University Press. pp. 1-356. [In Persian]
- Davari, Ali, Afsham, Nastern, and Farrokh Manesh, Taraneh. (2014). macro policies affecting the development of entrepreneurship based on business environment patterns. National conference to improve the business environment. [In Persian]
- Davari, Ali; Farrokh Menesh, song. (2015). Identifying the impact of entrepreneurship policies on the establishment and development of knowledge-based businesses in the Fava region. *Scientific Journal of Information Management*, 2(1), 1-23. [In Persian]
- Davari, A., Baghersad, V., & Farrokhmanesh, T. (2022). Designing and validating of entrepreneurship policy model. *Iranian journal of management sciences*, 17(66), 1-20. [In Persian]
- De Matteis, F., Bianchi, P., Striani, F., & Preite, D. (2022). The Relationship between Local Public Policies for Economic Development and Entrepreneurial Presence: The Italian Case. *Administration & Society*, 54(1), 117-144.
- Dias, Á. Pereira, L., & Lopes da Costa, R. (2023). Organizational capabilities as antecedents of entrepreneurship: a basis for business practice and policy making. *Journal of African Business*, 24(1), 1-18.
- Escandón-Barbosa, D. M., Urbano, D., Hurtado-Ayala, A., & Dominguez, A. Z.

- (2019). Formal institutions, informal institutions and entrepreneurial activity: A comparative relationship between rural and urban areas in Colombia. *Journal of Urban Management*, 8(3), 458-471.
- Ferreira, J. J., Fernandes, C. I., Veiga, P. M., & Gerschewski, S. (2023). Interlinking institutions, entrepreneurship and economic performance. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*.
- Fini, R., & Toschi, L. (2016). Academic logic and corporate entrepreneurial intentions: A study of the interaction between cognitive and institutional factors in new firms. *International Small Business Journal*, 34(5), 637-659.
- Gerston, L. N. (2014). *Public policy making: Process and principles*. Routledge.
- Gómez-Haro, S., Aragón-Correa, J. A., & Cordon-Pozo, E. (2011). Differentiating the effects of the institutional environment on corporate entrepreneurship. *Management Decision*.
- Hadi Sanaipour, Saeed Jafar Moghadam (2019) Analysis of the content of entrepreneurship development policies in the country's five-year development plans, *Macro Strategic Policy Quarterly*, (3) 8, 537-558. [In Persian]
- Helou, K. E., & Neubert, M. (2022). How public policies shape entrepreneurial ecosystems. *International Journal of Teaching and Case Studies*, 13(2), 112-134.
- Henao-García, E. A., Arias-Pérez, J., & Lozada-Barahona, N. E. (2020). Corporate entrepreneurship, resources, capabilities and institutional factors: an analysis for emerging markets. *International Journal of Business Innovation and Research*, 22(1), 106-125.
- Hossein, Asgharpour; Sadegh, Rezaei, Daud, Hamidi Rozi; Mansour, Heydari (1401). Investigating the mutual effects of the currency system and inflation on the economic growth of Iran, *Commercial Journal Quarterly*, 26, 104, 47-74. [In Persian]
- Jarvis, D. S., & He, A. J. (2020). Policy entrepreneurship and institutional change: Who, how, and why? *Public Administration and Development*, 40(1), 3-10.
- Karlsson, C., & Andersson, M. (2009). Entrepreneurship policies: principles, problems, and opportunities. *Public policies for fostering entrepreneurship*, 111-131.
- Khan, M. A. (2022). Barriers constraining the growth of and potential solutions for emerging entrepreneurial SMEs. *Asia Pacific Journal of Innovation and Entrepreneurship*.
- Kuratko, D. F., Hornsby, J. S., & McKelvie, A. (2023). Entrepreneurial mindset in corporate entrepreneurship: Forms, impediments, and actions for research. *Journal of Small Business Management*, 61(1), 132-154.
- Kurdanaj, Asdalah, Akbari, Hassan, and Rezaiyan, Ali (2016). Examining barriers to organizational entrepreneurship: case study, Sanat Chub Shamal. *Humanities Teacher*, 11 (consecutive 55), management special letter, 141-159. [In Persian]
- Meyer, J. W. (2008). Reflections on institutional theories of organizations. In: R.

- Greenwood, C. Oliver, R. Suddaby & K. Sahlin (Eds), *The Sage handbook of organizational institutionalism* (pp. 790-811). Los Angeles, CA: Sage.
- Mirzanti, I. R., Simatupang, T. M., & Larso, D. (2018). Evaluation of emerging entrepreneurship policy. *International Journal of Economic Policy in Emerging Economies*, 11(1-2), 49-67.
- Mohammadreza, Golalizadeh; Seyyed Habibullah, Tabatabaian; Gholamreza, Zamardian (1400). Identification and classification of financing challenges of knowledge-based companies in Iran, 10(4), 38, 1-27. [In Persian]
- Nabiyev, G. A., & Isroilova, D. D. (2022). problems of froblrms of formation and development of small business and private entrepreneurship. *Scientific progress*, 3(3), 46-51.
- Nadaf, Mehdi; Mohammadi, Sara; Mousavi, Seyyed Jafar (1401) Modeling the effect of entrepreneurial ecosystem on entrepreneurial intention: the mediating role of self-efficacy, entrepreneurial awareness, *Iran Management Sciences*, 65, 53-82. [In Persian]
- Ndala, N. N., & Pelser, T. (2020). Exploring the entrepreneurship policy-making and outcomes undertaken by public institutions involved in entrepreneurship development in Malawi. *Journal of Contemporary Management*, 17(se1), 1-21.
- North, D. C. (1990). *Institutions, institutional change and economic performance*.
- Petridou, E., & Mintrom, M. (2021). A research agenda for the study of policy entrepreneurs. *Policy Studies Journal*, 49(4), 943-967.
- Pülzl, H., & Treib, O. (2017). Implementing public policy. In *Handbook of public policy analysis* (pp. 115-134). Routledge.
- Qian, H., & ACS, Z. J. (2023). Entrepreneurial Ecosystems and Economic Development Policy. *Economic development quarterly*, 37(1), 96-102.
- Saeed, J. M., Reza, Z. M., & Hadi, S. (2016). Entrepreneurship development policymaking factors: An exploratory survey of tourism in Iran. *International Review*, (3-4), 111-122.
- Said, Samadi; Amin, Zahdemehr, Ayoub, Faramarz (2007). Investigating the effect of government financial policies on income distribution and economic growth in Iran, *Business Journal Quarterly*, 13, 49, 119-99. [In Persian]
- Scott, W. R. (2001). *Institutions and organizations*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications
- Sendra-Pons, P., Comeig, I., & Mas-Tur, A. (2022). Institutional factors affecting entrepreneurship: A QCA analysis. *European research on management and business economics*, 28(3), 100187.
- Sengupta, S. Dhir, S. (2023), "Understanding the dynamics of entrepreneurial implementation during the COVID-19 pandemic", benchmarking: An International Journal, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print.
- Sedaghati mohair, Abdolmajid Imani, Farahnaz Ahang (2024). Evaluation and Prioritization of the Dimensions and Components of the Entrepreneurship Development Policy

- Model in Imam Khomeini Relief Foundation of Sistani and Baluchistan Provin. public management researches, 16, 61 , 319-352. [In Persian]
- Shiravand, Fatemeh, Mazhari, Reza, Mohammadi Khayareh, Mohsen, and Tomaj, Abdul Saeed. (2018). investigating the impact of formal and informal institutional factors (with emphasis on fear of failure, rule of law, corruption control, and understanding of entrepreneurial capability) on entrepreneurship and its result on economic growth: evidence from MENA countries (2008-2015). *Economic Research*, 54(1), 209-232. [In Persian]
- Singh, R. P. (2022). The need for new public policies to increase entrepreneurship and spur economic growth. *Journal of Entrepreneurship and Public Policy*.
- Strauss, A., & Corbin, J. (2014). "Basics of qualitative research: Techniques and procedures.
- Sobhan, N., & Hassan, A. (2024). The effect of institutional environment on entrepreneurship in emerging economies: female entrepreneurs in Bangladesh. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 16(1), 12-32.
- Sun, S. L., Peng, M. W., & Tan, W. (2017). Institutional relatedness behind product diversification and international diversification. *Asia Pacific Journal of Management*, 34, 339-366.
- Tayari, Abdullah and Kazemi, Mahdi (2015). Analyzing the obstacles and challenges of organizational entrepreneurship with an emphasis on entrepreneurship in government organizations, the first international conference on entrepreneurship, creativity and innovation, Shiraz. [In Persian]
- Urbano, D., Turro, A., Wright, M., & Zahra, S. (2022). Corporate entrepreneurship: a systematic literature review and future research agenda. *Small Business Economics*, 1-25.
- Urbano, D., Aparicio, S., & Audretsch, D. B. (2019). *Institutions, entrepreneurship, and economic performance*. Cham: Springer International Publishing.
- Vanacker, T., Zahra, S. A., & Holmes, R. M. (2021). Corporate entrepreneurship, country institutions and firm financial performance. *Journal of World Business*, 56(3), 101162.
- Zare Ahmedabadi, Hamid; Zamzam, Fatemeh, Zare Benadkoki Mohammad Reza; Habibi Razi Abad, Muhammad (2017). Analysis of organizational entrepreneurship factors with a combined approach of fundamental theory and fuzzy cognitive mapping. Case study: Yazd Province Electricity Distribution Company. *Change management research paper*, (2) 10, 12-95. [In Persian]
- Zaviyar, Farzad; Farahani, Abolfazl; Keshavarz, Luqman. (2016). Investigating and criticizing organizational entrepreneurship with an emphasis on identifying the axes and obstacles of organizational entrepreneurship under study: Ministry of Sports and Youth. *Critical Research Journal of Humanities Texts and Programs*, (6) 17, 179-201. [In Persian]